

Rammer og føringer for landbruket

Landbruket i Norge er underlagt et omfattende sett av rammer og føringer som fastsettes gjennom nasjonal lovgivning, politiske føringer, økonomiske virkemidler og internasjonale forpliktelser. Disse legger grunnlaget for hvordan landbruket kan drives, utvikles og forvaltes, både nasjonalt og lokalt.

Nasjonale politiske føringer

De overordnede målene for landbrukspolitikken fastsettes av Stortinget og følges opp gjennom stortingsmeldinger og årlige jordbruksoppgjør. Hovedmålene for norsk landbrukspolitik er blant annet:

- Matsikkerhet og beredskap
- Aktivt landbruk over hele landet
- Økt verdiskaping og bærekraftig ressursbruk
- Et landbruk som bidrar til bosetting, kulturlandskap og biologisk mangfold

Disse målene danner rammen for statlige virkemidler og forvaltning, og skal legges til grunn for kommunal planlegging og saksbehandling som berører landbruket.

Økonomiske virkemidler og tilskuddsordninger

Økonomiske rammer for jordbruket fastsettes gjennom det årlige jordbruksoppjøret mellom staten og jordbrukets organisasjoner. Kommunen har en rolle i:

- Informasjon og veiledning om tilskuddsordninger
- Saksbehandling knyttet til produksjonstilskudd og enkelte investeringsordninger
- Samarbeid med Statsforvalteren og Landbruksdirektoratet

Disse virkemidlene har betydning for produksjonsvalg, investeringer og videre utvikling av landbruket lokalt.

Sentrale lover og forskrifter

Landbruksnæringen reguleres av flere sentrale lover, blant annet:

- Jordlova, som skal sikre at jordressurser brukes på en måte som gagnar samfunnet og framtidige generasjoner
- Konesjonsloven, som regulerer omsetning av fast eiendom for å sikre aktiv drift og eierstruktur i landbruket
- Odelsloven, som skal legge til rette for familiebasert eierskap og drift
- Skogbruksloven, som legger rammer for bærekraftig forvaltning av skogressursene

I tillegg kommer regelverk knyttet til blant annet dyrevelferd, plantehelse, gjødselbruk, forurensning og arbeidsmiljø.

Kommunens rolle som lokal landbruksmyndighet

Kommunen er delegert myndighet etter flere sentrale landbrukslovverk og har blant annet ansvar for:

- Behandling av saker etter **jordlova**, herunder deling og omdisponering av landbruksareal
- Forvaltning av **konesjonsloven** og lokal konsesjonspraksis
- Oppfølging av **odelsloven** i samarbeid med Statsforvalteren
- Veiledning til gårdbrukere og eiere av landbrukseiendommer
- Bidrag til næringsutvikling og rekruttering innen landbruket

Kommunen skal utøve sitt skjønn innenfor nasjonale rammer, men samtidig ta hensyn til lokale forhold og utfordringer.

Arealbruk og planlegging

Landbruket er sterkt arealavhengig, og jordvern er et viktig nasjonalt hensyn. Plan- og bygningsloven gir kommunene et sentralt ansvar for å balansere landbruksinteresser mot andre samfunnsbehov. Dyrka og dyrkbar jord skal forvaltes langsiktig, og omdisponering av jordbruksareal skal begrenses.

Kommunene har en viktig rolle gjennom kommuneplanens arealdel, reguleringsplaner og enkeltsaker etter jordlova.

Miljø, klima og bærekraft

Landbruket omfattes av nasjonale mål knyttet til klima, miljø og naturmangfold. Føringene innebærer blant annet:

- Reduksjon av klimagassutslipp
- God forvaltning av jord, vann og biologisk mangfold
- Ivaretagelse av kulturlandskap og kulturminner
- Krav til miljøtiltak i jordbruket, herunder regionale miljøprogram (RMP)

Disse hensynene påvirker både produksjonsformer, tilskuddsordninger og krav til drift.

Internasjonale rammer

Norsk landbruk påvirkes også av internasjonale avtaler, særlig gjennom WTO og EØS-avtalen. Disse legger rammer for handel, markedsordninger og virkemiddelbruk, samtidig som Norge har et handlingsrom for å føre en nasjonal landbrukspolitikk tilpasset norske forhold.

Skogbruk

For kommuner med skogressurser er skogbruk en viktig del av landbruksforvaltningen. Kommunen har ansvar for oppfølging av skogbruksloven og skal bidra til en bærekraftig og langsiktig forvaltning av skogen, inkludert hensyn til miljø, friluftsliv, verdiskaping og beredskap.

Samspill mellom stat, kommune og næring

Utvikling av landbruket forutsetter godt samspill mellom landbruksnæringen, kommunen, Statsforvalteren og andre virkemiddelaktører. Den kommunale landbruksplanen er et sentralt verktøy for å:

- Omsette nasjonale mål til lokale strategier
- Identifisere lokale utfordringer og muligheter
- Styrke landbrukets rolle i kommunens samfunnsutvikling

Planen skal være et styringsverktøy for kommunen og samtidig gi forutsigbarhet for næringsutøvere innen landbruket.